

VEDLEGG

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

23/5002-

24. november 2023

Representantforslag 18 S (2023-2024) om fornyelse av karriereveiledningen i skolen

Jeg viser til brev fra Stortingets utdannings- og forskningskomité der det bes om min vurdering av representantforslag 18 S (2023-2024) fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Kari-Anne Jønnes, Margret Hagerup og Tone Wilhelmsen Trøen om fornyelse av karriereveiledningen i skolen.

Det norske arbeidslivet er høykompetent, og det å ha en kvalifikasjon fra videregående opplæring har blitt en nødvendig forutsetning for å få varig tilknytning til det norske arbeidslivet.

Karriereveiledning kan forebygge og motvirke at unge, og voksne i omstilling, velger feil utdanning. God karriereveiledning kan hindre at unge avbryter utdanningen og havner utenfor utdanning og arbeid, eller må begynne på et nytt utdanningsløp og "rykke tilbake til start".

God karriereveiledning bidrar ikke bare til at folk gjør et godt valg i en konkret situasjon, men skal gi dem verktøy til å gjøre gode fremtidige valg – hver gang. Dette blir stadig viktigere i et arbeidsmarked med høy endringstakt.

Jeg deler derfor forslagsstillernes vurdering av at det er viktig at elever og lærlinger har tilgang på karriereveiledning av god kvalitet. Karriereveiledning er et viktig virkemiddel for at flere deltar i livslang læring. Fylkeskommunene har i dag en lovpålagt plikt til å tilby

karriereveiledning og alle fylker har ett eller flere karrieresentre. Det er også etablert en nasjonal, digital karriereveiledningstjeneste som er tilgjengelig for alle uavhengig av hvor i landet man bor.

Jeg er glad for at i ny opplæringslov vil lærlinger ha samme tilgang til skolens rådgivning som elever har. Fylkeskommunen skal sørge for at også de som har læretid i bedrift får tilgang til rådgivning om utdanning og yrkesvalg, og rådgivning om sosiale og personlige forhold. Samtidig innføres en plikt til å sørge for rådgivning for voksne i videregående opplæring. Dette er viktige grep.

Regjeringen jobber med en stortingsmelding om 5.-10.trinn som skal legges frem for Stortinget i 2024. Som et av hovedgrepene skal meldingen beskrive hvordan skolen kan bli mer praktisk og variert. Jeg ønsker at flere elever skal få undervisning som oppleves relevant og få mulighet til å utvikle praktiske ferdigheter. Dette mener jeg vil gjøre elevene bedre forberedt til valg av utdanningsprogram i videregående. Forskning viser for eksempel til at særlig faget utdanningsvalg har stort potensiale for å være en viktig arena for utprøving, utforskning av seg selv og verden der ute. Faget vil derfor være tema i meldingen. De nye læreplanene i skolen muliggjør mer utforskende og praktisk læring i alle fag, men jeg mener det er behov for støtte og ressurser som gjør det mulig i praksis. Derfor har regjeringen i budsjettet for 2024 foreslått 127 mill. kroner i tilskudd til utstyr og læringsarenaer på 5.-10.trinn, samt en ny rentekompensasjonsordning, som vil gi kommuner kompensasjon for større investeringer i utstyr og areal i skolene.

Representantene har fire forslag og jeg vil kommentere disse i det følgende.

Forslag 1: Stortinget ber regjeringen utrede hvordan ansvaret for rådgivnings- og karriereveiledningstjenesten for hele skoleløpet kan samles og koordineres bedre, og hvordan samarbeidet mellom karriereveiledningen, Nav og arbeids- og næringsliv kan styrkes.

Jeg er enig i at det er ønskelig å styrke samarbeidet mellom alle aktører som driver veiledning av elever og lærlinger, ikke bare rådgivningen i skolen. Regjeringen ønsker å legge til rette for dette. Det er også ønskelig med et godt samarbeid mellom ulike aktører i skolen og Nav.

Regjeringen ønsker å redusere utenforskap, særlig blant unge. Her har jeg et tett samarbeid med arbeids- og inkluderingsministeren. På Kunnskapsdepartementets område vil vi blant annet se på hvordan oppfølgingstjenesten kan videreutvikles, særlig i lys av den nye fullføringsretten.

Det kan være mange og sammensatte årsaker til at ungdom ikke fullfører videregående. Regjeringen mener derfor det er nødvendig at det jobbes mer på tvers av

sektorene. Regjeringen har blant annet satt i gang en pilot for å finne ut mer om hvordan oppfølgingstjenesten og NAV kan samarbeide bedre for å redusere frafall fra videregående opplæring.

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) har det nasjonale faglige ansvaret for karriereveiledning i skolen. En del av deres oppdrag innebærer nettopp å støtte skoleeiere og praktikere og bidra til utvikling av kvalitet i tjenesten gjennom nettverksarbeid, kunnskapsutvikling, formidling og utvikling av ressurser som kan heve kvaliteten og bidra til læring på tvers. Dette innebærer dialog og samarbeid med alle deler av karriereveiledningsfeltet og direktoratet har jevnlig møter i Nasjonalt forum for karriereveiledning og Nettverk for karriereveiledning i fylkeskommunen. HK-dir driver også sammen med Arbeids- og velferdsdirektoratet (AID) og Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) Nettverk for samarbeid om opplæring og kvalifisering, der alle fylkeskommuner og NAV-fylker deltar.

Representantene viser til at ulike forskningsrapporter og utvalg har pekt på at karriereveiledningstilbudet i skolen er varierende, at ikke alle opplever å få god informasjon og veiledning. Hvordan rådgiverne opplever situasjonen sin er også ulik og mange rådgivere opplever at de har en knapp tidsressurs. HK-dir har som en del av sitt faglige ansvar fått gjennomført flere oppdrag for å undersøke kvaliteten på karriereveiledningen i skolen, og departementet vurderer oppfølging av anbefalinger som kommer ut av det arbeidet. En del av dette vil det være naturlig å se på i sammenheng med hvordan det jobbes på tvers mellom sektorer og skoleslag for å ivareta prinsippet om god karriereveiledning.

Forslag 2: Stortinget ber regjeringen vurdere om karriereveileder skal være en egen stillingskategori i skolen, og tydeliggjøre kravene om rådgiverrelevant utdanning og kompetanse for å være rådgiver i skolen, for eksempel i henhold til anbefalingene utarbeidet av Utdanningsdirektoratet.

Kompetanse er en forutsetning for å gi karriereveiledning av høy kvalitet. Derfor har HK-dir, sammen med representanter for alle sektorer der det drives veiledning, utviklet et nasjonalt kvalitetsrammeverk for karriereveiledning. Et konkret mål for Nasjonalt kvalitetsrammeverk er at det blir brukt som verktøy for utvikling av kvalitet i karriereveiledning. Rammeverket skal være nyttig både for utvikling av kvalitet i praksisfeltet, og for styring og ledelse, og det skal bidra til at befolkningen har tilgang til karriereveiledningstjenester av høy kvalitet.

Rammeverket er utviklet for nasjonalt nivå og det er derfor viktig at hver sektor tar tak i det og utvikler det for sitt bruk. HK-dir har derfor i 2022 fått i oppdrag fra Kunnskapsdepartementet å utvikle forslag til kompetansestandarder for karriereveiledning i skolen, basert på de tverrsektorielle kompetansestandardene i Nasjonalt kvalitetsrammeverk for karriereveiledning. Jeg ser frem til å motta direktoratets forslag.

Vi har også en nasjonal digital karriereveiledningstjeneste, karriereveiledning.no. Her kan hele befolkningen få veiledning via chat eller telefon fra profesjonelle karriereveiledere, uavhengig av alder og hvor i landet de bor. Tjenesten får gode tilbakemelding fra brukerne og supplerer lokale fysiske tilbud. Karriereveiledning.no prioriterer også strategisk arbeid med erfaringsdeling og faglig samarbeid.

Forslag 3: Stortinget ber regjeringen styrke og videreutvikle videreutdanningstilbudet for dem som jobber med karriereveiledning i skolen.

Jeg er enig i at et godt utdanningstilbud for dem som jobber med karriereveiledning i skolen er viktig. Derfor har Kunnskapsdepartementet også gitt HK-dir i oppdrag å utrede hvordan utdannings- og videreutdanningstilbudet for dem som jobber med karriereveiledning i skolen kan videreutvikles og forbedres.

HK-dir driver nettjenesten Veilederforum.no for alle som driver veiledning om utdanning, jobb og karriere. Målet med tjenesten er å gjøre relevant fagstoff, forskning, aktuell informasjon og ressurser lett tilgjengelig for veilederne, være et viktig bidrag til kompetanseheving og økt faglig fellesskap og tilrettelegge for effektiv informasjonsutveksling for karriereveiledere og rådgivere på tvers av sektorer. Redaksjonsrådet ledes av HK-dir og består ellers av Rådgiverforum Norge, De offentlige karrieresentrene, Karriereveilederutdanningene, Karriereforum i høyere utdanning, Rådgiverkoordinatorene i fylkeskommunene, Nettverk for karriereveiledning i fylkeskommunene, IMDi, Nav fylke og Utdanningsdirektoratet.

Forslag 4: Stortinget ber regjeringen sikre at ungdomsskoler i områder med en høy innvandrerandel har tilstrekkelig tilgang på minoritetsrådgivere.

Minoritetsrådgivere er arbeids- og inkluderingsministerens ansvar. Det er i dag utplassert 59 minoritetsrådgivere på ungdoms- og videregående skoler samt på enkelte voksenopplæringssentre. Minoritetsrådgiverne er et viktig lavterskeltilbud for personer som står i fare for, eller som utsettes for, negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. De kan komme tidlig inn med rådgivning og forebyggende tiltak. Minoritetsrådgiverne skal også styrke kompetansen om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold blant skoleansatte, ansatte i lokale flyktnings tjenester, NAV, voksenopplæringsinstitusjoner og andre hjelpetjenester. I budsjettforslaget for 2024 har regjeringen foreslått å styrke minoritetsrådgiverordningen med seks nye rådgivere. Det er foreløpig ikke tatt stilling til hvor disse skal plasseres. Det er også besluttet å endre tittelen til mangfoldsrådgivere/mangfoldsrådgiverordningen for bedre å reflektere hva rådgiverne faktisk jobber med.

NOVA har fått i oppdrag av IMDi å følgevaluere en igangsatt pilot som gjelder minoritetsrådgivere på *ungdomsskoler* i utsatte byområder og på *voksenopplæringssentre* i perioden 2021-2024. Formålet er blant annet å undersøke om utvidelse til ungdomsskoler og

voksenopplæringsssentre bidrar til at flere barn og unge som står i fare for, eller utsettes for, negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse får hjelp og oppfølging. Forskerne vil også undersøke om mandatet og målene for minoritetsrådgiverordningen gjenspeiler de utfordringene som minoritetsrådgiverne møter i sitt arbeid på ungdomsskoler og voksenopplæringsssentre.

Rapporten forventes ferdigstilt i 2024. Basert på funn blant annet i denne evalueringen utvikles ordningen videre.

Med hilsen

Kari Nessa Nordtun

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur